

Форма № Н - 3.04

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕХАНІЧНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ,
ТРАНСПОРТУ ТА ПРИРОДНИЧИХ НАУК
Кафедра здоров'я людини та фізичної культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи

В.В. Костін

“ 24 ” 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ООК 11 ТЕРАПЕВТИЧНІ ВПРАВИ ТА ОСНОВИ ЕРГОТЕРАПІЇ

перший освітній рівень бакалавр
(бакалавр, магістр, доктор філософії)
спеціальність 227 «Терапія та реабілітація»
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійна програма 227 Фізична терапія, ерготерапія
(назва освітньо-професійної програми)

Кременчук 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Терапевтичні вправи та основи ерготерапії» розроблена на основі освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» підготовки здобувачів освіти першого освітнього рівня (бакалавр) за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація» та відповідних нормативних документів

Робочу програму розробив:

Доцент кафедри здоров'я людини та фізичної культури, кандидат психологічних наук _____ Олександр КУЩ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри здоров'я людини та фізичної культури, протокол №_1_ від _27.08._ 2024 р.

Гарант освітньої програми _____ Олена АНТОНОВА

Завідувачка кафедри _____ Олена АНТОНОВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні методичної комісії КрНУ зі спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» протокол №_1_ від _27.08._ 2024 р.

Голова методичної комісії _____ Олена АНТОНОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань <u>22 – Охорона здоров'я</u> (шифр, назва)	Обов'язкова	
Модулів –1	Спеціальність 227 «Терапія та реабілітація» <hr/> (шифр, назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів –2		2-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – скласти реферат і електронну презентвцію		Семестр	
Загальна кількість годин - 180		3-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		30 год.	год.
		Семінарські	
		<i>Не передбачено</i>	
		Практичні	
		30 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		120 год.	год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: диф.залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування визначених освітньо-професійною програмою (ОПП) загальних та фахових компетентностей, набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для вибору найбільш оптимальних терапевтичних вправ з метою вирішення основних завдань фізичної терапії, формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Завданнями викладання дисципліни є:

- надати студентам теоретичні знання щодо загальних основ ерготерапії;
- сформуванню цілісного уявлення про терапевтичні вправи;
- вивчити механізм лікувальної дії терапевтичних вправ;
- вивчити класифікацію терапевтичних вправ, покази та протипокази їх застосування в залежності від поставлених цілей фізичної терапії;
- навчити правильно вибирати терапевтичні вправи та методика застосування у фізичній терапії.

3. Компетентності та програмні результати навчання

3.1. Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

3.2. Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

3.3. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

ФК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

ФК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

ФК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

ФК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

3.4. Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування визначених освітньо-професійною програмою (ОПП) загальних та фахових компетентностей, набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для вибору найбільш оптимальних терапевтичних вправ з метою вирішення основних завдань фізичної терапії, формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Завданнями викладання дисципліни є:

- надати студентам теоретичні знання щодо загальних основ ерготерапії;
- сформувати цілісне уявлення про терапевтичні вправи;
- вивчити механізм лікувальної дії терапевтичних вправ;
- вивчити класифікацію терапевтичних вправ, покази та протипокази їх застосування в залежності від поставлених цілей фізичної терапії;
- навчити правильно вибирати терапевтичні вправи та методику застосування у фізичній терапії.

3. Компетентності та програмні результати навчання

3.1. Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

3.2. Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

3.3. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

ФК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

ФК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

ФК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

ФК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

3.4. Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПРН 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПРН 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПРН 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

3.5. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- загальні основи ерготерапії;
- професійні обов'язки, компетенції, вміння та навички, сфери використання ерготерапії; етапи роботи та методи оцінки в ерготерапії;
- методи дослідження стану хворого та різні способи проведення тестів;
- шляхи поліпшення якості життя хворої людини, можливості забезпечення допоміжними засобами, адаптації квартири, найближчого оточення;
- організацію допомоги та можливості самопомоги.;
- різновиди терапевтичних вправ у фізичній терапії;
- механізм лікувальної дії терапевтичних вправ;
- принципи застосування терапевтичних вправ;
- покази, протипокази та методику застосування терапевтичних вправ;

уміти:

- визначити реабілітаційний потенціал хворих та вибрати необхідні напрямлення ерготерапевтичної діяльності;
- користуватись методами оцінки пацієнта, ведення необхідної документації та визначення ефективності проведення ерготерапевтичних дій;
- навчати пацієнта побутовим навичкам, розвиток спроможності паретичною рукою, навчання елементам самообслуговування;
- контролювати режим дня пацієнта: підтримка в процесі різних видів діяльності, відпочинок і активність, кроки для досягнення активності;
- використовувати техніки і прийоми правильного переміщення пацієнтів, догляду та допомоги у виконанні всіх необхідних видів діяльності.;
- застосовувати різновиди терапевтичних вправ в залежності від цілей фізичної терапії;
- підібрати та застосувати терапевтичні вправи в залежності від рухового режиму та етапу фізичної терапії;
- здійснювати контроль за ефективністю проведених терапевтичних вправ..

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна тісно пов'язана із анатомією та фізіологією людини, основами практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії (вступ до спеціальності), фізичною терапією та ерготерапією при порушенні діяльності опорно-рухового апарату.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Основи ерготерапії

Тема 1. Ключові моделі практики та структури ерготерапевтичного процесу.

Тема 2. Регулювання стосунків фахівець-клієнт. Конфіденційність.

Тема 3. Принципи та процедура аналізу заняттєвої активності. Методи обстеження в ерготерапії.

Тема 4. Ерготерапевтичне оцінювання та функціональне обстеження функціональних пошкоджень різного типу (порушення функції).

Тема 5. Втручання та методики ерготерапії. Ерготерапія і м'язево-скелетні стани. Організація переміщення пацієнта.

Тема 6. Ерготерапевтичне втручання для пацієнтів з різними типами функціональних порушень.

Змістовий модуль 2. Основи терапевтичних вправ

Тема 7. Терапевтичні вправи. Основні поняття.

Тема 8. Лікувальна дія терапевтичних вправ

Тема 9. Класифікація терапевтичних вправ

Тема 10. Вправи на розтяг та мобілізацію

Тема 11. Вправи з опором

Тема 12. Вправи для тренування балансу

5. Структура навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		го	л	пз	лаб	інд		ср	л	пз	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1 Основи ерготерапії												
Тема 1.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 2.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 3.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 4.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 5.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 6.	22	6	6	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Змістовий модуль 2 Основи терапевтичних вправ												
Тема 7.	18	4	4	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 8.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 9.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 10.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 11.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 12.	14	2	2	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Усього годин	180	30	30	–	–	120	–	–	–	–	–	–

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	2	3
Змістовий модуль 1 Основи ерготерапії		
1	Ключові моделі практики та структури ерготерапевтичного процесу.	2
2	Регулювання стосунків фахівець-клієнт. Конфіденційність.	2
3	Принципи та процедура аналізу заняттєвої активності. Методи обстеження в ерготерапії.	2
4	Ерготерапевтичне оцінювання та функціональне обстеження функціональних пошкоджень різного типу (порушення функції).	2
5	Втручання та методики ерготерапії. Ерготерапія і м'язево-скелетні стани. Організація переміщення пацієнта.	2
6	Ерготерапевтичне втручання для пацієнтів з різними типами функціональних порушень.	6
Змістовий модуль 2 Основи терапевтичних вправ		
7	Терапевтичні вправи. Основні поняття.	4
8	Лікувальна дія терапевтичних вправ	2
9	Класифікація терапевтичних вправ	2
10	Вправи на розтяг та мобілізацію	2
11	Вправи з опором	2
12	Вправи для тренування балансу	2
	Разом	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	2	3
Змістовий модуль 1 Основи ерготерапії		
1	Ключові моделі практики та структури ерготерапевтичного процесу.	10
2	Регулювання стосунків фахівець-клієнт. Конфіденційність.	10
3	Принципи та процедура аналізу заняттєвої активності. Методи обстеження в ерготерапії.	10
4	Ерготерапевтичне оцінювання та функціональне обстеження функціональних пошкоджень різного типу (порушення функції).	10
5	Втручання та методики ерготерапії. Ерготерапія і м'язево-скелетні стани. Організація переміщення пацієнта.	10
6	Ерготерапевтичне втручання для пацієнтів з різними типами функціональних порушень.	10
Змістовий модуль 2 Основи терапевтичних вправ		
7	Терапевтичні вправи. Основні поняття.	10
8	Лікувальна дія терапевтичних вправ	10
9	Класифікація терапевтичних вправ	10
10	Вправи на розтяг та мобілізацію	10
11	Вправи з опором	10
12	Вправи для тренування балансу	10
	Разом	120

Завдання до самостійної роботи:

- 1) підготовка до семінарських занять,
- 2) підготовка і виступ з науковими доповідями,
- 3) підготовка поточних контрольних робіт,
- 4) підготовка до заліку.

8. Індивідуальне навчально - дослідне завдання (ІНДЗ)

Передбачає написання анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історико-педагогічні розвідки; повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (у вигляді усної доповіді, письмово реферату та/або електронної презентації); спостереження, що проводиться студентами і здійснюється за вказаною схемою та подається у вигляді письмового звіту; звіт про результати, отримані при проведенні емпіричного дослідження з проблем психології (охоплює зміст теми (модуля); науково-теоретичне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу).

9. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративні методи (унаочнені розповіді, пояснення).

Репродуктивні (опитування, тестування, розв'язування задач, виконання вправ за зразком чи алгоритмом).

Проблемного викладу (розв'язування проблемних ситуацій, ситуаційне моделювання, аналіз життєвих та виробничих ситуацій, дискусія, мозковий штурм, синектичний аналіз (розв'язання проблемної ситуації на основі проведення аналогії з уже відомим), морфологічний аналіз (розв'язання складної проблемної ситуації, розбиваючи її на міні-проблеми), аналіз відео фрагментів, написання рефератів, анотування наукових джерел, рольова взаємодія).

Частково-пошукові методи (евристичні бесіди, проектна діяльність (виконання практичних завдань, що дозволяють отримати актуальний, практично значущий результат, його презентація), самостійне розв'язання проблемних ситуацій).

Дослідницькі (проведення самостійного теоретичного дослідження з обраної теми та написання реферату, проведення самостійного емпіричного дослідження з обраної теми та написання звіту).

Діяльність студента передбачає: слухання лекцій; виступ з повідомленням на практичному занятті; виголошення доповіді на практичному занятті; участь у дискусії на практичних заняттях; самостійне конспектування додаткової літератури та її аналіз.

10. Методи контролю

Методи контролю – традиційні та тестові контрольні роботи для оперативного, поточного, підсумкового контролю, усне опитування, виконання індивідуального завдання.

11. Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни

Вид занять	Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					ІНДЗ	Сума
	T1- T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10-11	T12		
Лекції											-	10
Практ.зан..											-	20
Поточн. контр.: реферат											-	50
опитування												
ін.види поточн. контр.												
Усього											20	100

T1, T7 ... T12 – теми

Критерії оцінювання результатів вивчення дисципліни.

Підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за **100-бальною** рейтинговою шкалою (див. табл. 1), яка у **відомості обліку успішності** (форма № Н-5.03) фіксується оцінками за **національною системою** і за європейською кредитно-трансферною системою – **ECTS**.

Поточне оцінювання здійснюється відповідно критеріям оцінювання певного виду навчальної діяльності (див. табл. 2).

Таблиця 1 – Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентості	Оцінка за національною шкалою	
					іспит	диференційований залік
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно	Високий (творчий)	відмінно	

82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	зараховано
74-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	незараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Таблиця 2 – Відповідність критеріїв оцінювання за певною дисципліною критеріям оцінювання певного виду навчальної діяльності

Вид та форма контролю	Максимальний показник за вид контролю та конкретну форму контролю, бал
Лекції (відвідування, конспект)	До 10
Робота студентів на практичних, лабораторних, семінарських заняттях	20
Підготовка до заняття (конспект)	До 3
Активність на занятті	До 3
Виконання завдань практичного заняття та захист, звіт	До 8
Поточний та підсумковий контроль	50
Опитування	До 5
Контрольна робота	До 5
Реферат	До 12
Самостійна робота*	До 5
Індивідуальна робота**	До 10
Усього за модулем	80
Іспит	20
Усього	100

**Самостійна робота* як форма поточної навчальної роботи – це виконання студентом самостійно за завданням викладача певного обсягу практичних завдань, що стосуються відпрацювання окремих навичок і умінь з навчальної дисципліни і можуть мати такі форми: написання реферату, формулювання структурно-логічних схем, виконання домашнього завдання тощо.

***Індивідуальна робота* як форма поточної навчальної роботи – це виконання студентом самостійно за завданням (можливо і під керівництвом) викладача певного обсягу практичних завдань, які стосуються відпрацювання окремих навичок і умінь з навчальної дисципліни, що може мати такі форми: виготовлення засобів наочності, розробка тестів, ребусів, виконання індивідуального завдання тощо.

12. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки щодо організації самостійної та практичної роботи.
2. Завдання для модульної контрольної роботи.
3. Завдання для поточного контролю, тести.

13. Рекомендована література

Основна

1. Вовканич А.С. Вступ до фізичної реабілітації: навч. посіб. Львів: ЛДУФК, 2013. 186 с.
2. Ільницька Г.С., Гончарук Н.В. Терапевтичні вправи: навч. посібник для викладачів. Харків: НФаУ, 2021. 198 с.
3. Кашуба В.О., Попадюха Ю.А. Біомеханіка просторової організації тіла людини: сучасні методи та засоби діагностики і відновлення. Монографія, Центр учбової літератури, 2018. – 768 с.

4. Мухін В.М. Фізична реабілітація Підручник. 3-тє вид., переробл. та доповн. Київ: Олімп, л-ра, 2009. 488 с.

5. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії : підручник / Л. О. Вакуленко та ін. ; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. Тернопіль: Укрмедкн.: ТДМУ, 2018. 371 с.

6. Фізична терапія та ерготерапія в травматології та ортопедії : метод.вказ. до проведення практ. занять магістрів 1-го курсу IV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, Т. М. Павлова, А. С. Сушецька та ін. – Харків :ХНМУ, 2020. – 56 с.

7. Швесткова Ольга, Сладкова Петра та кол. Фізична терапія: Підручник. Київ, Чеський центр у Києві, 2019. 272 с.

8. Швесткова Ольга, Свєцена Катержина та кол. Ерготерапія: Підручник. Київ, Чеський центр у Києві, 2019. 280 с.

Допоміжна:

9. Куц О.С. Можливості фізичної реабілітації жінок з порушеннями ОРА засобами ЛФК і багатофункціонального тренажера Бубновського. Матеріали конференції: *XX Міжнародна науково-технічна конференція «Фізичні процеси та поля технічних і біологічних об'єктів»*, Кременчук, 12–14 листопада 2021 р. – Кременчук: КрНУ. С.26–28. Режим доступа: http://cis.kdu.edu.ua/sites/default/files/DOCs/Conferences/XX_FIZPOLYA_2021_v5_end_all.pdf.pdf

10. Куц О.С. Застосування ортезу «SAEBOFLEX» як засобу ерготерапії в процесі відновлення рухової функції кисті у постінсультних хворих. / О.С. Куц, Ю. С. Івакіна. Матеріали конференції: *II Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки та техніки в умовах інтеграції України в Європейський науково-виробничий простір» у м.Кременчук, 9 червня, 2022 р.* Кременчук, ДП «УкрНДІВ», 2022. С.117–120.

11. Фізична активність у реабілітації осіб із хронічним обструктивним захворюванням легень / Катерина Тимрук-Скоропад, Оксана Дуб, Любов Ціж, Наталія Рудакова // *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2019. № 3(47). С. 63–71.

13. Ціж Л. Фізична реабілітація при пошкодженні синовіальної складки колінного суглоба в дітей та підлітків / Любов Ціж, Наталія Росолянка // *Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи*. Львів, 2015. - Вип. 19, т. 3. - С. 191 - 194.

14. Ціж Л. Фізична терапія дітей з хворобою Легга-Кальве-Пертеса / Л. Ціж, К. Тимрук - Скоропад. // *Вісник Прикарпатського університету : Фізична культура*. – 2017. – №27. – С. 329 – 336.

Інформаційні ресурси

1. International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) World Health Organization [Internet]. Available from: <http://www.who.int/classifications/icf/en/>

2. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng65/resources/spondyloarthritis-in-over-16s-diagnosis-and-management-pdf-1837575441349>

3. <https://academic.oup.com/ptj/article/98/3/162/4689128>